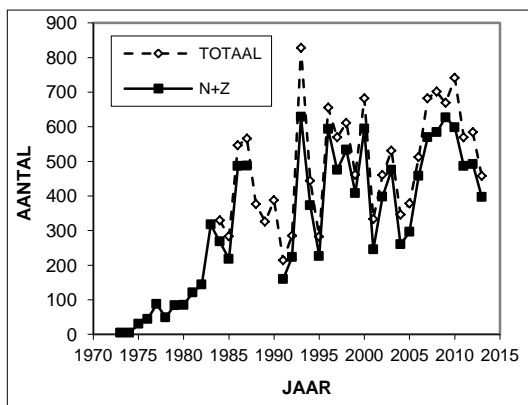

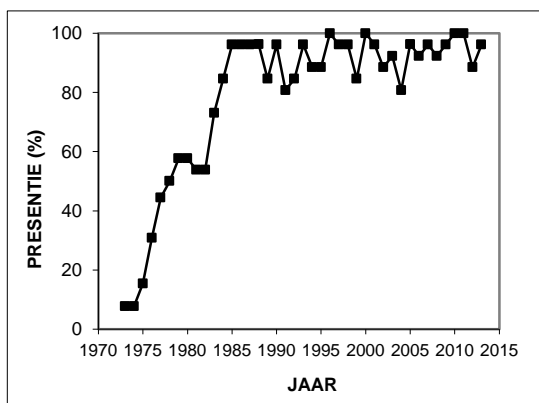
Het voorkomen van de holenduif in de westelijke Eempolders

In de Eempolders is de holenduif de op één na talrijkste duif. De talrijkste is nog steeds de houtduif. De Turkse tortel is minder talrijk en de zomertortel is al jaren geleden voor het laatst gezien. Zoals figuur 1 laat zien is het aantal waargenomen holenduiven in de loop van de jaren sterk toegenomen. In de eerste twee jaar van de tellingen zag men maar vier holenduiven. Tegenwoordig zijn het er per jaar meestal meer dan vijfhonderd. Dit niveau werd al eind jaren tachtig bereikt. Daarna schommelen de aantallen sterk, maar een trend valt niet meer te ontdekken. Landelijk zijn de aantallen in agrarisch gebied ook na 1985 nog toegenomen. Voor de verschillende telgebieden zijn de aantallen ruwweg evenredig met hun oppervlakte, met andere woorden de dichtheid is overal ongeveer hetzelfde.

Figuur 1. Totaal aantal getelde holenduiven per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveen, de stippellijn de totale aantallen.

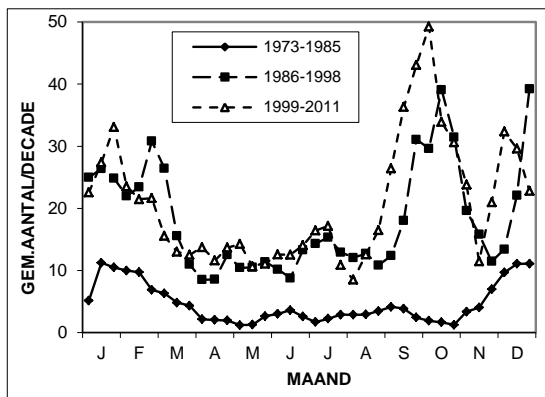
De toename blijkt ook uit de presentie. Die is in het begin heel laag, maar al rond 1985 is het zo dat bij bijna elke telling holenduiven worden waargenomen. Daarna nemen de aantallen nog even toe, maar dat komt in de presentie uiteraard niet meer naar voren.

Figuur 2. Presentie van de holenduif per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oosterveen, de stippellijn de totale aantallen.

De verdeling over het jaar laat zien dat in de periode april tot augustus de aantallen altijd het laagst zijn geweest. In het begin werden de grootste aantallen in de winter gezien, maar later namen de aantallen in de herfst zo sterk toe dat tegenwoordig de piek in september/oktober valt. Bij de holenduif hebben we te maken met standvogels, doortrekkers en wintergasten. In de broedtijd zien we uiteraard de standvogels. Opvallend is wel dat de aantallen in de loop van de broedtijd niet toenemen. De houtduif heeft meerdere broedsels per jaar. Kennelijk

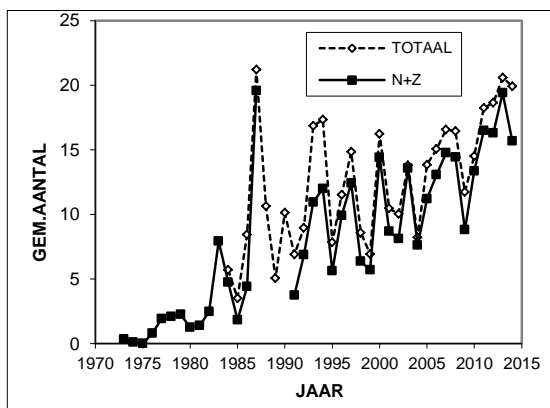
verdwijnt een groot deel van de jonge vogels uit de eerste broedsels naar andere streken. De piek in het najaar valt samen met de trektijd. Het ligt voor de hand om aan te nemen dat doortrekkers deze piek veroorzaken, ook al omdat we in deze tijd vaak grote groepen waarnemen. Opvallend is de dip in november. Deze ontbreekt in het begin van de tellingen, maar hij is in de meeste jaren daarna te zien, en berust daarom niet op toeval. Het lijkt er op dat de doortrekkers niet blijven hangen en dat de wintergasten pas in december aankomen. De afname in maart valt samen met de voorjaartrek.

Figuur 3. Gemiddeld aantal holenduiven per decade voor drie periodes van dertien jaar.

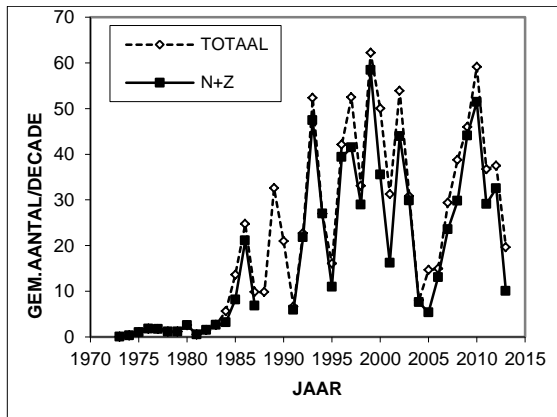
De broedtijd van de holenduif valt van maart tot juli. Om verwarring met trekvogels te vermijden gebruiken we hier de getallen van april tot en met juli, een periode waarin het aantal redelijk constant lijkt te zijn. De lijn slingert, maar de trend lijkt toch een voortdurende stijging te zijn. De bouw van boerderijen in de polder vanaf 1990 is niet in de grafiek terug te vinden. Zoals de naam al aangeeft is de holenduif een holenbroeder, en vóór de bouw van die boerderijen kunnen er in de polder niet veel holen zijn geweest. Waarschijnlijk broedt een belangrijk deel van onze holenduiven net buiten de polder, waar grote aantallen boerderijen aanwezig waren en zijn al zijn ze niet meer allemaal in gebruik..

Landelijk is de holenduif in de twintigste eeuw sterk toegenomen, maar sinds 1985 lijken de aantallen broedvogels stabiel.

Figuur 4. Gemiddeld aantal holenduiven per telling in de periode april-juli (broedtijd).

De najaarstrek van holenduiven vindt plaats in, september/oktober. Voor 1983 waren er in deze periode nauwelijks holenduiven aanwezig (figuur 5). Daarna stegen de gemiddelde aantallen snel tot rond 1995, waarna ze gemiddeld ongeveer constant bleven. Daarbij zijn er enorme variaties van jaar tot jaar zonder dat er veel systeem in lijkt te zitten.

Figuur 5. Gemiddeld aantal holenduiven per telling in de periode september-oktober.

In grote lijnen lijken de veranderingen in de winter sterk op die in de trektijd. De toename begint iets eerder en na rond 1985 nemen de gemiddelde aantallen niet meer toe. De variaties zijn hier weer zo groot dat een eventuele trend er in verdrinkt. De wintertellingen van Sovon geven aan dat landelijk het aantal holenduiven over de hele periode toeneemt.

Referenties

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht
- Linnartz, L, 2002, Holenduif (*Columba oenas*) p.164 in LWVT/SOVON 2002.Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt &Co., Haarlem